

مروری بر

تاریخ قرآن

سید سعید عزیز نژاد

سرشناسه : عزیزنژاد، سعید، ۱۳۴۱ -
 عنوان و پدیدآور : مروری بر تاریخ قرآن سید سعید عزیزنژاد.
 مشخصات نشر : تهران: سادات حجازی، ۱۳۸۵.
 مشخصات ظاهری : ۸۸ ص.
 شابک : ۹۰۰۰ ریال : 964-96226-0-8
 یادداشت : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۸۶ - ۸۸.
 موضوع : قرآن -- تاریخ.
 رده بندی کنگره : BP۷۲/ع۴م۴۴
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۹
 شماره کتابخانه ملی: ۳۷۵۰۹-۸۵م

صندوق پستی: ۱۸۷۳۵-۶۸۹

مروری بر تاریخ قرآن

مؤلف: سید سعید عزیزنژاد

ناشر: انتشارات سادات حجازی

چاپ اول: ۱۳۸۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تکثیر و صحافی: انتشارات ثارالله

شابک: ۹۶۴-۹۶۲۲۶-۰-۸

بها: ۹۰۰۰ ریال

sadat_e_hejazi@yahoo.com

saiedaziznejad@yahoo.com

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جزاینها برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۸.....	تقدیم
۹.....	پیشگفتار
۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اوّل: معرفّی قرآن
۱۵.....	آشنائی با وحی
۱۸.....	مراقبت در زندگی پیامبران
۲۴.....	داستانهای ساختگی
۲۴.....	۱- افسانه غرائب
۲۶.....	۲- ورقه بن نوفل
۲۷.....	داستانی دیگر
۲۸.....	نامهای قرآن
۳۰.....	آیه
۳۱.....	سوره
۳۳.....	اسامی بخش‌های مختلف قرآن
۳۵.....	فصل دوّم: نزول قرآن

۳۷.....	اولین آیات.....
۳۷.....	اولین سوره.....
۳۷.....	آخرین آیه.....
۳۸.....	آخرین سوره.....
۳۸.....	ترتیب نزول.....
۳۹.....	چگونگی نزول قرآن.....
۴۴.....	حکمت نزول تدریجی قرآن.....
۴۵.....	اسباب النزول.....
۴۷.....	فایده دانستن اسباب النزول.....
۴۹.....	فصل سوّم: جمع قرآن.....
۵۱.....	مراحل جمع قرآن.....
۵۱.....	۱- دوران رسول الله (ص).....
۵۴.....	۲- پس از رحلت رسول الله (ص).....
۵۵.....	۳- دوران عثمان.....
۵۶.....	چگونگی تهیه مصحف یکنواخت.....
۵۹.....	عوامل مؤثر در ایجاد اختلاف قرائت بین مصحف‌های عثمان.....
۶۱.....	قرائات هفتگانه.....
۶۳.....	روایات هفتگانه و حدیث سبعة أحرف.....
۶۴.....	موارد اختلاف قرائت.....
۶۷.....	فصل چهارم: تحریف قرآن.....

معنی تحریف	۶۹
سابقه بحث	۷۰
شیوه‌های پاسخگویی به شبهه‌ها	۷۳
۱- اعجاز قرآن	۷۳
۲- بررسی روایات	۷۴
۳- بررسی تاریخی	۷۵
۴- بررسی عقلی یا اصولی	۷۶
فصل پنجم: تکامل قرآن	۷۹
رفع مشکلات قرائت قرآن	۸۱
حرکت و اعراب گذاری	۸۱
نقطه گذاری	۸۲
تقسیم بندی‌های دیگر	۸۳
ترجمه قرآن	۸۳
منابع و مآخذ	۸۶

پیشگفتار

بی‌شک زیباترین نامی که به قرن حاضر می‌توان داد، قرن ظهور مجدد اسلام است، ظهوری کامل و تمام عیار. انقلاب اسلامی که به فرموده رهبر فرزانه‌اش انفجار نور بود، لزوم پرداختن به زوایای آشکار و پنهان اسلام را بیش از پیش ضروری نمود و در این میان پرداختن به قرآن کریم به عنوان منشور حکومت اسلامی از هر چیز ضروری‌تر.

قرآن این معجزه جاوید حضرت خاتم الانبیاء (ص)، کتابی است که برای هدایت بشر در همه زمانها و همه مکانها و تأمین سعادت دنیا و آخرتش نازل شده است.

انقلاب اسلامی این کتاب انسان ساز را از حالت زینت سفره عقد و سنت مجلس ختم - که آنها هم به جای خود در خور توجه و احترامند - بیرون آورد و به مدد آن به فتح قله‌های افتخار پرداخت. توجه روز افزون به قرآن از سوی مسلمانان و دیگر مستضعفان جهان می‌طلبد که مروری مجدد بر روی معارف اسلامی صورت گیرد و این گوه‌رهای گرانبها به شکلی که قابل استفاده توده‌های مردم باشد درآید. مجموعه حاضر کوششی است در این جهت و حرکتی است به سمت آشنا نمودن توده‌های غیر متخصص با کلیاتی از بحث‌های قرآنی.

سعی نویسنده در ضمن سلسله مباحث عرضه شده برایین مطلب
متمرکز بوده که ضمن بیان کلیات مطالب مورد بحث، تا حد امکان
از طرح نظرات مختلف، که موجب سردرگمی خوانندگان می‌شود
خودداری نماید. احتمالاً سهو و خطا در مطالب راه یافته است که
ضمن پوزش از خوانندگان، تذکر متخصّصان فن مورد امتنان است.
سیدسعیدعزیزنژاد - شهرری، مرداد ۸۳

مقدمه

قرآن کریم، این یگانه نسخه دست نخورده الهی جهت هدایت بشر، کتابی است که طی قریب بیست و سه سال از طریق وحی بر قلب مبارک رسول الله (ص) نازل شده و او نیز آن را به مردم ابلاغ نموده است.

مسیری که این آیات الهی طی نموده اند تا به صورت مکتوب کنونی درآمده اند، اصطلاحاً تاریخ قرآن نامیده می شود. عنوان تاریخ قرآن از عنوانهای جدیدی است که اولین بار توسط تولدکه آلمانی به کار گرفته شد. شاید هدف او از طرح این عنوان کمرنگ کردن الهی بودن قرآن و القاء این مطلب بود که قرآن همچون کتابهای دیگر محصول و فرآیند مغز بشر است، اما این عنوان امروزه جای خود را بدرستی در بین علوم قرآنی باز کرده و به محلی جهت بحث و بررسی پیرامون چگونگی صیانت از وحی الهی درآمده است.

تاریخ قرآن سرگذشت زحمات فراوانی است که پیامبر (ص) جهت ابلاغ فرمان الهی متحمل گشته است. تاریخ قرآن داستان اهتمام امتی مخلص در صیانت از کلام وحی است. بیان وجهی از اعجاز قرآن است که چگونه با گذر از کوره راه های تاریخ، حتی گردی بر دامانش ننشسته است و به سلامت آیه ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾^۱ را عینیت بخشیده است.

مباحث مربوط به تاریخ قرآن قبلاً با عنوان شناخت قرآن بطور مستقل یا در مقدمه تفاسیر مورد توجه دانشمندان علوم اسلامی قرار گرفته است. آنچه در این کتابها بیشتر مورد توجه قرار گرفته، اختلاف مصحف‌ها و نیز اختلاف قرائت‌ها بوده است.

کهن‌ترین کتابی که در این زمینه تألیف شده و باقی مانده، کتاب "المصاحف" ابن ابی داود سجستانی است که دارای اطلاعات مفیدی پیرامون مصحف‌های اولیه می‌باشد. مقدمه تفسیر مجمع البیان مرحوم طبرسی و نیز مقدمه تفسیر البیان آیه الله خوئی (ره) از جمله آثار کم نظیر بوده و شامل مباحث سودمندی پیرامون تاریخ قرآن می‌باشد.

از کتابهای سودمندی که در این زمینه به زبان فارسی تألیف یا به فارسی ترجمه شده، می‌توان به کتابهای زیر اشاره نمود:

تاریخ قرآن، علامه ابو عبدالله زنجانی - تاریخ قرآن، دکتر محمود رامیار - پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، دکتر سید محمد باقر حجّتی - تاریخ قرآن، آیه الله معرفت.

کتاب حاضر، ضمن استفاده از منابع کهن و نیز آثار برجسته محققان گذشته، در صدد بیان مباحث مربوط به تاریخ قرآن در فضایی به دور از اختلاف نظرهای علمی است، به این امید که ذهن خوانندگان ضمن آشنایی با کلیات مباحث، درگیر مطالب فرعی نشود. ضمناً برای استحکام مطالب و گریز از اظهارنظرهای جانبدارانه، آدرس مطالب و نیز فهرست مآخذ مورد استفاده ذکر شده است.